

Warszawa, dnia 27 marca 2023 r.

Sz. P. Anna Moskwa

Minister Klimatu i Środowiska

Szanowna Pani Minister,

Działając w imieniu Stowarzyszenia Energii Odnawialnej, organizacji zrzeszającej inwestorów i wytwórców energii z sektora odnawialnych źródeł energii, poniżej przedstawiamy stanowisko do rządowego projektu ustawy o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie elektrowni szczytowo-pompowych oraz inwestycji towarzyszących (druk sejmowy nr 3070, dalej: „Projekt”).

Projekt stanowił przedmiot konsultacji publicznych i uzgodnień międzyresortowych, które rozpoczęły się w listopadzie 2022 r. Następnie został skierowany do rozpatrzenia przez Komisję Prawniczą i ostatecznie przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 28 lutego 2023 r. i skierowany do Sejmu w dniu 3 marca 2023 r.

Na końcowym etapie prac Projekt uzupełniono o przepisy zmieniające ustawę z dnia 27 października 2022 r. o środkach nadzwyczajnych mających na celu ograniczenie wysokości cen energii elektrycznej oraz wsparciu niektórych odbiorców w 2023 roku (dalej: „Ustawa o środkach nadzwyczajnych”). Art. 40 Projektu przewiduje wyłączenie stosowania obowiązku przekazywania odpisu na Fundusz w stosunku do wytwórców energii elektrycznej w instalacjach odnawialnych źródeł energii, które są własnością, w zarządzie lub w użytkowaniu państwowej osoby prawnej w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym. Zgodnie z art. 42 Projektu w przypadku już przekazanych odpisów na Fundusz przez przywołane podmioty Zarządca Rozliczeń ma obowiązek dokonania zwrotu środków.

Uzasadnieniem dla przywołanych zmian jest zapewnienie efektywnej gospodarki finansowej państwowych osób prawnych przez ich zwolnienie z obowiązku przekazywania odpisu na Fundusz a co za tym idzie zmniejszenie obciążenia administracyjnego dla tych jednostek oraz ograniczenie przepływu środków między jednostkami finansów publicznych.

Przywołane zmiany, z uwagi na uwzględnienie ich w Projekcie po zakończeniu konsultacji publicznych i uzgodnień międzyresortowych, nie mogły zostać zaopiniowane przez stronę społeczną. Mając na uwadze powyższe, poniżej wskazujemy na kluczowe ryzyka, które zmaterializują się w przypadku wejścia w życie Projektu w obecnym kształcie.

Naruszenie zasad uczciwej konkurencji

Przedmiotowe zmiany są niezgodne z *Rozporządzeniem Rady (UE) 2022/1854 z dnia 6 października 2022 r. w sprawie interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii* (dalej: „Rozporządzenie”). Zgodnie z art. 8 ust. 2 lit. a Rozporządzenia, krajowe środki kryzysowe wprowadzane w zakresie interwencji w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii powinny być proporcjonalne i niedyskryminacyjne, jak również nie powinny zagrażać sygnałom inwestycyjnym i być zgodne z prawem Unii. Regulacje wprowadzające preferencyjne warunki funkcjonowania określonej grupy wytwórców energii elektrycznej nie znajdują uzasadnienia w Rozporządzeniu i skutkować będą dyskryminacją prywatnych przedsiębiorstw energetycznych. Co więcej, nie stanowią one środków o charakterze proporcjonalnym ze względu na fakt, iż w obecnych realiach rynkowych sytuacja podmiotów kontrolowanych przez Państwo, będących wytwórcami energii, jest tożsama z sytuacją podmiotów prywatnych.

Jednocześnie wyłączenie części podmiotów spod obowiązku przekazywania odpisów na Fundusz stoi w sprzeczności zasadą wolności gospodarczej zawartą w art. 22 Konstytucji oraz zasadą równości i zakazem dyskryminacji, zawartymi w art. 32 Konstytucji. Powyższe stanowiłoby jednoznaczny przejaw dyskryminacji pozostałych wytwórców energii elektrycznej w instalacjach odnawialnych źródeł energii, którzy są zobowiązani do przekazywania odpisu na Fundusz.

Niedozwolona pomoc publiczna

Stowarzyszenie stoi na stanowisku, że ustanowienie wyłączenia z obowiązku przekazywania odpisu na Fundusz w rozumieniu Ustawy o środkach nadzwyczajnych dla wytwórców energii w instalacjach odnawialnych źródeł energii, które są własnością, w zarządzie lub w użytkowaniu państwowej osoby prawnej, wypełnia przesłanki pomocy publicznej, która powinna podlegać notyfikacji Komisji Europejskiej, aby mogła zostać uznana za zgodną z unijnym rynkiem wewnętrznym.

Problematyka ta stanowiła przedmiot dyskusji w ramach pierwszego czytania Projektu w Sejmie, które odbyło się w dniu 9 marca 2023. Przedstawiciele strony rządowej w odpowiedzi na podnoszoną przez stronę społeczną konieczność notyfikacji wskazali, że omawiane zmiany regulacyjne nie przyczynią się do zaburzenia konkurencji na rynku i w konsekwencji nie stanowią pomocy publicznej ze względu na to, że obejmują jedynie państwowe osoby prawne, które realizują cele publiczne.

Wątpliwości wyrażone przez stronę społeczną w odniesieniu do kwestii notyfikacji podzielił przedstawiciel Biura Legislacyjnego Sejmu, wskazując na brak klauzuli zawieszającej stosowanie tych przepisów do

momentu jej uzyskania oraz na to, że unijne regulacje dotyczące pomocy publicznej mają szeroki zakres i obejmują również przedsiębiorstwa państwowe.

Jako Stowarzyszenie wskazujemy, że przedmiotowe regulacje nie zawierają żadnych mechanizmów, które uniemożliwiłyby przekazywanie przez podmioty niestanowiące państwowych osób prawnych na własność, w zarządzanie lub w użytkowanie państwowej osobie prawnej aktywów wytwórczych obecnie podlegających rozliczeniom w ramach odpisu na Fundusz. Powyższe generuje istotne ryzyko nadużywania przedmiotowego wyłączenia, co w sposób bezpośredni przełoży się na zaburzenie konkurencji na rynku elektroenergetycznym.

Niezależnie od powyższego stwierdzić należy, że zaburzenie konkurencji wystąpi również w przypadku stosowania przedmiotowego wyłączenia w sposób ograniczony jedynie do aktywów, które już obecnie pozostają własnością państwowych osób prawnych. Przykład stanowić może działalność Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, które w ramach swojej strategii planuje budowę między innymi 402 stacji ładowania pojazdów elektrycznych, które będą przeznaczone również do użytku publicznego. Jednocześnie organizacja ta planuje realizację znaczących inwestycji w zakresie instalacji odnawialnych źródeł energii, których moc ma wynieść 300 MW w przypadku instalacji fotowoltaicznych oraz 240 MW w przypadku turbin wiatrowych¹. Świadczenie usług w zakresie ładowania pojazdów elektrycznych przy wykorzystaniu energii elektrycznej wytwarzanej w ramach instalacji odnawialnych źródeł energii, które, w odróżnieniu od innych funkcjonujących na rynku, nie będą objęte mechanizmem limitu ceny, a więc na zasadach preferencyjnych, w sposób rażąco prowadzić będzie do zaburzenia konkurencji na rynku dostawców usług ładowania pojazdów elektrycznych.

Co więcej, w ramach Projektu nie przedstawiono jakichkolwiek danych dotyczących mocy zainstalowanej instalacji objętych mechanizmem odpisu na Fundusz, którą dysponują obecnie państwowe osoby prawne. Nie jest więc możliwe określenie długofalowych skutków obowiązywania przywołanych regulacji dla mechanizmu odpisu na Fundusz oraz poziomu gromadzonych w ramach niego środków.

Innym istotnym aspektem, jaki należy wziąć pod uwagę w ramach oceny przedmiotowych regulacji jest ryzyko znaczącego naruszenia zaufania inwestorów, w tym zagranicznych, do polskiego rynku. Brak transparentności procedowania omawianych zmian, szczegółowych analiz dotyczących ich skutków oraz ryzyko znaczących nadużyć w zakresie praktycznego funkcjonowania wprowadzanego wyłączenia podważa zaufanie i może negatywnie wpłynąć na proces realizacji inwestycji w nowe moce wytwórcze w naszym kraju.

Mając na uwadze powyższe, zwracamy się z wnioskiem o podjęcie interwencji, mającej na celu dostosowanie Projektu tak, by był on zgodny z krajowym oraz unijnym prawodawstwem i nie generował ryzyka nadużyć i zaburzenia konkurencji.

¹ <https://www.ckps.lasy.gov.pl/las-energii>

Jednocześnie, jako Stowarzyszenie deklarujemy gotowość do udzielania merytorycznego wsparcia w ramach powyższego oraz wszelkich innych obszarów i prac legislacyjnych dotyczących sektora odnawialnych źródeł energii.

Z wyrazami szacunku,

Sebastian Kwapuliński

Wiceprezes Zarządu

Do wiadomości:

Sz. P. Ireneusz Zyska, Sekretarz stanu, Pełnomocnik Rządu ds. Odnawialnych Źródeł Energii